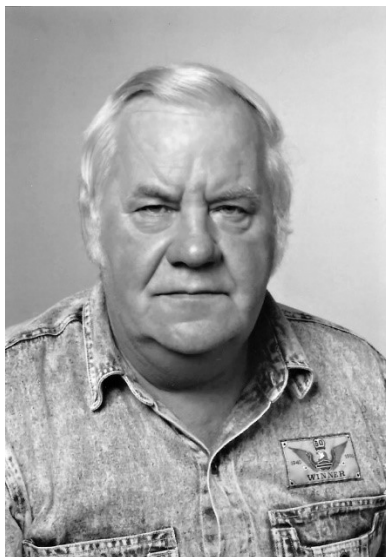

Odešel Herbert Tichý (1936 – 2017), mimořádný přírodovědec a znalec Lounska

Podzim loňského roku přinesl pro přírodovědu severozápadních Čech velmi smutnou zprávu. 12. listopadu 2017 zemřel ve věku nedožitých 82 let Herbert Tichý, vynikající přírodovědec a znalec přírody Lounska a celkově mimořádný člověk. Přes vleklé zdravotní potíže, které ho v posledních letech silně omezovaly nejen v možnosti pracovat v terénu a bádát, ale i v běžných činnostech, se stále snažil být aktivní. I když přece jen energie, kterou byl pověstný, občas trochu ustoupila, stále se živě zajímal o novinky v ornitologii, mykologii i jiných oblíbených oborech, i o své oblíbené lokality.

Jméno Herberta Tichého je navždy spojené s přírodou Lounska. Mládí však prožil v průmyslovém Podkrušnohoří. Narodil se v Novém Sedle nad Bílinou, dnes již dávno zaniklé obci mezi Mostem a Jirkovem, kterou pohltila těžba hnědého uhlí jako mnoho jiných.

Protože pocházel z chudé hornické rodiny (byl z šesti dětí), z mládí si pamatoval dost hladu a bídy. Musel proto občas pomáhat doma. Táta jeho spolužačky,

jinak vyhlášený pytlák, ho naučil plést březová košťata, která stejně jako houby, borůvky a maliny, které kluci nasbírali, maminka pak porůznu prodávala, aby měla rodina na přilepšenou. Od zmíněného pytláka se ale také naučil vyrábět udice, plést vrše, klást oka na zvěř a další dovednosti, o které už bohužel kluci v dnešní přespříliš kultivované společnosti prakticky nezavadí. Klukovská léta tedy prožil naplno a na správné rošťárny vzpomínal s úsměvem vlastně po celý život. S bratrem a kamarády objevoval divočinu v okolí vesnice. Ne vždy to ale bylo bezpečné: např. při náletech bombardérů na chemické závody v Záluží u Litvínova za 2. světové války pozorovali s bratrem spojenecké bombardéry ostřelované z nedalekých flaků, místo aby se rychle utíkali schovat do nejbližšího krytu... pak sbírali střepiny spadlé z nebe. Když válka skončila, byla leckde k máni spousta zbraní. Kluci jich domů natahali spoustu – což rodiče rozhodně nepotěšilo.

Po vychození elektrotechnické školy v Chomutově nastoupil Herbert Tichý na elektrárnu dolu v Komořanech u Mostu. Po vojně se přestěhoval do Brandova, za práci dojížděl na důl Nejedlý poblíž Mostu; oženil se. Při tom všem však neopomíjel přírodu; měl ji rád odmalička a byl její dobrý pozorovatel. Ta krušnohorská ho opravdu chytila – a jak sám říkal, už ho to nepustilo. Po rozvodu dostal nabídku, aby nastoupil v drůbežárně v Oboře u Černčic nedaleko Loun. V roce 1968 se tedy přestěhoval, a Lounsko tak získalo zapáleného milovníka přírody, který se časem vlastní snahou vypracoval na skutečného znalce hned několika přírodovědných oborů.

Nejbliže mu byla ornitologie, věnoval se ale i drobným savcům, obojživelníkům a plazům, rybám a v neposlední řadě také houbám. Kromě domácí fauny obratlovců ho zajímali i živočichové jiných zemí. Učil se je poznávat na mnoha zájezdech na Slovensko, ale i za přírodou jižních evropských zemí: navštívil Maďarsko, Rumunsko, Jugoslávii, Itálii, Řecko a jiné. Bývaly to cesty bez zbytečného pohodlí, ale o to blíže se člověk dostal opravdové přírodě. Ti šťastnější si jistě i po letech vybaví řadu

vzpomínek na různé příhody s Herbertem, kterými zpestřoval ne vždy příjemné a bezproblémové cestování.

Šíře zájmů a znalostí Herberta Tichého byly opravdu mimořádné. Těžko by v něm někdo při rozhovoru o přírodě či Lounsku obecně (ale i mnohé jiné tématice vztažené nejen k severozápadním Čechám) hledal elektrikáře a údržbáře v drůbežárně z nenápadně vsí kousek za Louny. S mnohými profesionálními přírodovědci se bezesporu hloubkou znalostí mohl měřit – myslím si, že některé dokonce jistě, jak se říká, v mnoha ohledech hravě strčil do kapsy. Nijak ho to však lidsky nepostihlo, jak se někdy stává. Pamatuji si ho naopak jako pohodového, otevřeného a přátelského člověka s nadhledem a svérázným humorem, vždy ochotného se podělit o své znalosti i údaje.

Herbert Tichý rád vzpomínal na výborné lidi, kteří jej pozitivně ovlivnili na jeho cestě životem i v odborné práci. V zoologii jej zpočátku zaučoval Zdeněk Bárta, výborný zoolog mosteckého muzea a uznávaný odborník na ornitologii a netopýry.

Pro mykologii jej zase získal Josef Houda, učitel, nadšený mykolog, botanik a znalec Lounska. S oběma publikoval, přátelili se až do posledních dnů. Herbert si ale vážil i mnoha dalších kolegů zoologů, mykologů, geologů atd., s nimiž během života přišel do kontaktu. Aktivně spolupracoval s Českou ornitologickou společností, Moravskou ornitologickou společností, s Ústavem pro výzkum drobných obratlovců v Brně, se Zoo Praha, Klubem přátel zoologických zahrad, s Krajským střediskem státní památkové péče v Ústí nad Labem (dnes jeho funkci vykonává AOPK ČR), se Správou CHKO České středohoří. Byl členem např. České vědecké společnosti pro mykologii, Krajského zoologického klubu v Ústí nad Labem, Českého svazu ochránců přírody, ale také místního mysliveckého sdružení při Českém mysliveckém svazu (společníkem mu postupně bylo několik českých teriérů jménem Jack) a dalších zájmových organizací a spolků. Stal se zpravodajem aktivu ochrany přírody při odboru kultury Okresního národního výboru v Lounech (pod „kulturu“ ochrana přírody v socialistickém režimu spadala). Pracoval i pro Český rybářský svaz jako rybářská stráž.

Herbert Tichý se svým českým teriérem Jackem (foto B. Franěk 15.10.2004).

Své znalosti a vztah k přírodě Herbert Tichý dovedl mistrně předat dalším zájemcům. A také to dělal: psal odborné regionální monografie, publikoval různé studie v zoologických i mykologických vědeckých sbornících a periodikách. Nezapomínal ale ani na popularizační články a články pro místní noviny a všeobecně kulturní periodika. Čtenáře seznamoval se vzácnými i přehlíženými druhy živočichů, hub i rostlin a jejich lokalitami, upozorňoval na zajímavosti z přírody, opravoval tradované omyly, občas připomínal významné osobnosti místní vlastivědy, čtivě propagoval ochranu přírody v malém i velkém. Velmi si vážil toho, že mohl publikovat a seznamovat lidi s přírodou Lounska, odezvy od čtenářů ho vyložené těšily. Sepsat a především vydat bibliografii Herberta Tichého bude velmi užitečné; sám si ji dlouhou dobu pečlivě vedl (jeho bibliografii budeme publikovat v příštím čísle Sborníku Oblastního muzea v Mostě). Protože byl nejen vynikajícím znalcem oborů, jimž se dlouhodobě věnoval, ale i literatury k nim, sepsal také bibliografické přehledy pro jednotlivé obory zoologie obratlovců Lounsku, které postupně ještě doplňoval. Odborníkům budou sloužit bezpochyby řadu desetiletí.

K psaní ho přivedli jeho přátelé, především Petr Voženílek – výborný herpetolog a také výrazná osobnost přírodovědy severozápadních Čech. Ve vztahu k přírodě i vědomostem o ní jej podporovala jeho druhá manželka Jana.

Podíváme-li se do prací Herberta Tichého, snadno nás napadne, že nevynechal snad žádnou příležitost k publikační činnosti: jistě i díky tomu měl krásnou češtinu, kterou jsem vždycky obdivoval. Jeho bibliografie činí hodně přes dva tisíce prací (!), nepočítaje rukopisné zprávy a posudky. V tom mu mohl konkurovat jedině jeho kolega a dlouholetý přítel Josef Houda, s nímž často spolupracoval.

Mimochodem, je zvláštní, že právě na Lounsku, přírodovědecky mimořádně zajímavém a přitom v poválečné éře přece jen poněkud opomíjeném se sešli dva tak zapálení, všestranní a přitom lidsky zajímaví pánové, kteří „si sedli“ a spřátelili se na zbytek svého života. Oba dokázali výborným

Herbert Tichý na vycházce lesem nedaleko Stradonic (foto B. Franěk 21.4.2004).

způsobem nejen pracovat vědecky, nýbrž i své objevy a znalosti popularizovat – což nebývá vůbec obvyklé. Dařilo se jim to tak dobře, že významně přispěli k povědomí o kráse a hodnotách přírody i historie Lounska daleko za jeho hranicemi. Oba měli „autorský vrchol“ v 80. a 90. letech 20. století, kdy téměř každý týden vydali společně nebo každý sám nějaký článek v lounském týdeníku Hlas, později Svobodný hlas nebo v Kulturním měsíčníku Lounska. Za to si určitě zaslouží největší pokoru a uznání.

Herbert Tichý však šířil osvětu také přímo v terénu. Pravidelně seznamoval veřejnost na různých ornitologických akcích s místní ptačí faunou, ale také s metodami odchyty a kroužkování ptáků. Přípravoval i podklady pro naučné stezky.

Jako amatérský přírodovědec si velmi dobře uvědomoval (paradoxně někdy možná více, než část odborníků dlouhodobě působící v ochraně přírody), že zvláště cenné části přírody je třeba také chránit. Podílel se proto dlouhodobě na přípravě vyhlášení několika rezervací na Lounsku. Spolu místním učitelem a přírodovědcem Josefem Houdou např. podrobně zpracovali podklady pro vyhlášení chráněného přírodního výtvaru Velký vrch u Vršovic (dnes národní přírodní památka), dobře známé svým mykologickým bohatstvím i mimo region severozápadních Čech. I díky tomu se např. dostal hřib satan, jedna ze zdejších mykologických vzácností, ve stylizované podobě do znaku i na vlajku této obce. Herbert Tichý se podílel i na přípravě vyhlášení přírodní památky Štola u Stradonic, pravidelného zimoviště několika druhů netopýřů. Zpracoval pro ni i první plán péče. Jeho dlouholetým přáním bylo vyhlášení ornitologické rezervace Lenešický rybník, k tomu však bohužel nikdy nedošlo. Podobně bohužel nebyl úspěšný při snaze podniknout vyhlášení územní ochrany mykologicky cenného lesíku s chřapáčem bělavým, pěti druhy hvězdovek a desítkami dalších vzácných druhů hub nedaleko železniční stanice Louny – předměstí. Obě lokality by si to dosud jistě zasloužovaly.

V roce 2009 dostal Herbert Tichý od starosty Loun ocenění za propagaci přírody a krajiny Lounska. Tehdy jej navrhli samotní občané města Loun. Dlouholetá práce přinesla ocenění i daleko za hranicemi Lounska. Za dlouhodobou odbornou činnost mu např. Česká mykologická společnost udělila čestné uznání s právem nosit odznak Stříbrný Cantharellus. Velmi si cenil také odznaku Global 2000 od Českého svazu ochránců přírody a diplomu Univerzity Karlovy Za ochranu hub s právem nosit odznak.

Nezasvěcenému čtenáři by se snad mohlo zdát, že Herbert Tichý byl prostě jen zaujatý dobrý znalec regionu, nadšený přírodovědec a možná suchý písmák, který rád popularizoval svůj kraj, ale tak tomu vůbec nebylo. Byl to každým coulem fajn chlap, kterých není na světě nikdy dost. Z jeho lidských vlastností je třeba podtrhnout, že byl především čestný a zásadový chlap, jako člověk byl velmi skromný a přitom si uměl po svém i přes zdravotní potíže užívat života. Byl např. dobrý kuchař a v některých ohledech i docela gurmán, žádná sušinka. Měl rád život, byl srdečný a vstřícný, byla s ním sranda... Jeho vyprávění, vždy s nadhledem a často velmi úsměvná, bylo pokaždé radost sledovat. My, kdož jsme ho znali, budeme na Herberta těžko moci zapomenout. A obávám se, že nám bude chybět čím dál víc.

Na sklonku roku 2017 se uzavřel život Herberta Tichého – přírodovědce, ochránce přírody, publicisty, znalce Lounska a především mimořádně zajímavého člověka. Není jednoduché dostatečně a výstižně připomenout tak výraznou osobnost. Jedno je však bohužel jisté, mezeru po něm sotva kdy dokáže někdo nahradit. Zanechal po sobě obrovský kus práce – v poznání přírody severozápadních Čech i její popularizaci a ochraně. Nelze než smeknout a poděkovat za vše, čím nás obohatil, a pokusit se alespoň navázat na dílo, které zde zanechal. Čest jeho památce!

Vít Joza